

Aage Trommer: Hvis lille kat var Danmark? Forudsætningerne for Danmarks udenrigspolitiske situation i 1945. (Privattryk, Skjern 1971). 36 s.

I sin oversigt over de allierede stormagters holdning til Danmark mod afslutningen af 2. verdenskrig slår Trommer fast, at spørgsmålet om, hvem der skulle besætte Danmark var uafklaret til det sidste og ikke tildrog sig nogen større interesse blandt magterne, som alle anerkendte Sovjetunionens beherskelse af Østersøen. Kapløbet mellem englændere og russere om adgangsvejen til den jyske halvø forviser til myternes verden, da de militære bevægelser viser, at begge parter tværtimod gav sig god tid på det nordlige frontafsnit. Beherskelsen af Danmark var slet ikke så forfærdelig interessant for andre end os selv.

Henning Poulsen

Bjarne W. Frederiksen: Danmarks Sydslesvigpolitik efter det tyske sammenbrud i 1945. En analyse af de faktorer, der var bestemmende for dens udformning. (Dansk Udenrigspolitisk Instituts skrifter bd. 3. 1971). 210 s.

Dansk udenrigspolitik har i hovedparten af dette århundrede været domineret af sikkerhedspolitiske og handelspolitiske hensyn. Kun i to korte perioder efter afslutningen på 1. og 2. verdenskrig har der været tendens til, at grænsepolitiske interesser fik en sådan vægt i overvejelserne, at de i hvert fald tilsyneladende kunne konkurrere med disse hensyn. I det sidste af disse tidsrum bevirkede Tysklands sammenbrud, det uventet store omsving i det nationale styrke-

forhold i Sydslesvig sammen med den som følge af fem års tysk besættelse ekstraordinært høje grad af modtagelighed for nationalistiske strømninger i den danske befolkning, at partier, folketing og regering blev udsat for et stærkt pres. Befrielsesregeringen havde i sin programerklæring af 9. maj 1945 slået fast, at grænsen skulle ligge fast. I den følgende tid brød den politiske enighed herom imidlertid sammen, spørgsmålet politiseredes, og der opstod betydelig uklarhed om den danske regerings grænsepolitiske mål. Først i efteråret 1946, da det engelske udenrigsministerium havde forlangt, at man fra dansk side bekendte kulør, opnåedes der med den såkaldte oktobernote, om ikke egentlig klarhed, så i det mindste en vis foreløbig afklaring. Det er spørgsmålet om, hvilke faktorer der bestemte udformningen af den danske Sydslesvigpolitik i denne uafklarede periode, der er emnet for Bjarne W. Frederiksens bog, der er blevet til som en specialeopgave i samfundsfag ved Aarhus Universitet.

Hovedsigtet med afhandlingen har været »at undersøge generelle problemstillinger, hypoteser og teorier om udenrigspolitikens udformning på det foreliggende emne« (s. 15). Forfatteren har altså ikke primært villet give en skildring af den specifikke baggrund for tilblivelsen af den danske Sydslesvigpolitik i årene 1945–46. Alligevel kan man hævde, at det først og fremmest er i analysen af de særlige vilkår, der var bestemmende for den danske regerings holdning i spørgsmålet i disse i væsentlige henseender atypiske år, forfatteren når frem til interessante resultater. Ganske vist har han lagt et systematisk opbygget analyseskema til grund for sin undersøgelse, men der er kun enkelte steder fremsat gene-